

NGHỆ THUẬT TRANG TRÍ TRONG THIẾT KẾ TRANG PHỤC DẠ HỘI TẠI VIỆT NAM HIỆN NAY

Phạm Ngọc Thu¹

Tóm tắt: Khởi nguồn từ bản năng hưởng mỹ của con người, nghệ thuật trang trí không chỉ dừng lại ở yếu tố thị giác mà còn là lăng kính phản chiếu bản sắc văn hóa và đời sống tinh thần của nhân loại. Đặc biệt, trong lĩnh vực thiết kế trang phục dạ hội, nghệ thuật trang trí chính là yếu tố then chốt tạo nên sức sống và giá trị thẩm mỹ cho trang phục. Vì vậy, bài nghiên cứu này tập trung phân tích vai trò cùng tầm ảnh hưởng của nghệ thuật trang trí đối với thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay, đồng thời hệ thống hóa ba phương pháp trang trí tiêu biểu để đánh giá tác động của chúng lên quy trình thiết kế trang phục dạ hội. Thông qua việc phân tích một số bộ sưu tập đến từ những nhà thiết kế nổi tiếng, nghiên cứu muốn làm sáng tỏ sự giao thoa giữa nghệ thuật trang trí tinh xảo và tư duy thiết kế hiện đại. Bên cạnh đó, nghiên cứu cũng gợi mở những hướng đi mới cho các nhà thiết kế trẻ trong việc bảo tồn và phát triển di sản của nghệ thuật trang trí thủ công kết hợp với ngôn ngữ thiết kế đương đại.

Từ khóa: nghệ thuật trang trí, trang phục dạ hội.

1. MỞ ĐẦU

Trong dòng chảy của thời trang hiện nay, trang phục dạ hội (evening gown) không chỉ là trang phục dành cho các sự kiện, nghi lễ trang trọng mà còn được xem như những tác phẩm của nghệ thuật thị giác, thể hiện đỉnh cao của kỹ thuật tạo tác và tư duy thẩm mỹ. Tại Việt Nam, sự xuất hiện thường xuyên của các sự kiện văn hóa, giải trí trong hai thập kỷ gần đây đã thúc đẩy phân khúc thời trang dạ hội phát triển mạnh mẽ, chuyển dịch từ mô hình sao chép xu hướng sang định hướng thiết kế sáng tạo và khẳng định bản sắc cá nhân.

Trong quy trình thiết kế trang phục dạ hội, nghệ thuật trang trí là một trong những yếu tố then chốt tạo nên giá trị thẩm mỹ và giá trị thương mại của sản phẩm. Trong đó, sự kết hợp giữa các kỹ thuật thủ công truyền thống như thêu, đính kết với các công nghệ hiện đại như cắt laser đã tạo nên một ngôn ngữ thiết kế đa diện. Tuy nhiên, qua khảo sát các nghiên cứu liên quan trong nước, phần lớn các công trình hiện nay thường tập trung vào lịch sử trang phục, ý nghĩa văn hóa của họa tiết trên trang phục truyền thống hoặc xu hướng thời trang nói chung. Hiện vẫn còn thiếu vắng các nghiên cứu hệ thống hóa các phương pháp trang trí hiện đại dưới góc độ kỹ thuật chuyên sâu và cách thức chúng tương

¹ Khoa Mỹ thuật công nghiệp, Trường Đại học Tôn Đức Thắng, số 19, Đường Nguyễn Hữu Thọ, Phường Tân Hưng, TP. Hồ Chí Minh, email: phamngocthu@tdtu.edu.vn

tác với cấu trúc, kiểu dáng để tạo nên giá trị biểu cảm cho trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay. Đây chính là “khoảng trống” mà nghiên cứu này hướng tới.

Vì vậy, nghiên cứu tập trung phân tích việc ứng dụng các kỹ thuật trang trí tiêu biểu thông qua các thiết kế của những nhà thiết kế tiên phong tại Việt Nam. Từ đó, nghiên cứu không chỉ làm rõ vai trò của nghệ thuật trang trí trong việc nâng tầm giá trị trang phục mà còn gợi mở cho các nhà thiết kế trẻ trong việc kết hợp giữa tinh hoa thủ công và công nghệ đương đại.

Phương pháp nghiên cứu

Để đạt được các mục tiêu nghiên cứu đã đề ra, bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính theo một quy trình hệ thống. Thông qua phương pháp thu thập và phân tích tài liệu, nghiên cứu tiến hành tổng hợp các nguồn tư liệu chuyên ngành về mỹ thuật ứng dụng và lý thuyết thiết kế thời trang nhằm xây dựng khung lý thuyết vững chắc về mối quan hệ giữa nghệ thuật trang trí và cấu trúc trang phục. Nghiên cứu cũng sử dụng phương pháp quan sát và phân tích trường hợp (Case Study) như một phương pháp chủ đạo để làm rõ thực trạng ứng dụng nghệ thuật trang trí trong thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam. Cụ thể, nghiên cứu lựa chọn các bộ sưu tập tiêu biểu giai đoạn 2020 – 2025 của những nhà thiết kế tiên phong như Nguyễn Công Trí, Lê Thanh Hòa và Thủy Nguyễn dựa trên tiêu chí về sự đột phá trong kỹ thuật xử lý chất liệu và nghệ thuật trang trí trên trang phục. Trên cơ sở đó, mỗi mẫu thiết kế sẽ được phân tích chi tiết dựa trên ba trục tiêu chí gồm: kỹ thuật thực hiện, hiệu ứng thẩm mỹ thị giác và khả năng tương tác với cấu trúc sản phẩm. Cuối cùng, bằng phương pháp tổng hợp và khái quát hóa, các kết quả phân tích sẽ được hệ thống hóa thành những phương pháp trang trí chủ lưu, từ đó đưa ra những nhận định về xu hướng phát triển của ngành thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam trong tương lai.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tổng quan về trang phục dạ hội và nghệ thuật trang trí

Khái niệm về trang phục dạ hội

Trong hệ thống phân loại trang phục theo công năng, trang phục dạ hội (*Evening Gown*) được xác lập là dòng sản phẩm cao cấp, được thiết kế chuyên biệt cho các nghi lễ chính thức và không gian tiệc tối. Theo Từ điển bách khoa toàn thư Encyclopedia Britannica, trang phục dạ hội là loại trang phục dáng dài, mang tính trang trọng, thường được sử dụng trong các buổi tiệc hoặc sự kiện diễn ra vào buổi tối [7]. Dưới góc độ cấu trúc, hệ thống bách khoa toàn thư Wikipedia (2026) nhận diện trang phục dạ hội qua độ dài đặc trưng, dao động từ ngang bắp chân đến chạm đất và thường được chế tác từ những chất liệu thượng hạng như lụa, nhung, satin hoặc organza [6].

Tiếp cận sâu hơn về giá trị cốt lõi của trang phục dạ hội, tác giả Madison Scott trong bài viết “Prom gown vs evening dress: What are the differences and which suits your needs” (*Phân biệt đầm dạ hội và đầm dạ tiệc: Cách chọn trang phục phù hợp với nhu cầu của bạn*) đã chỉ ra rằng điểm khác biệt lớn nhất giữa trang phục dạ hội và trang phục thông thường nằm ở tính thẩm mỹ vượt thời gian. Thay vì chạy theo các xu hướng ngắn hạn, trang phục dạ hội ưu tiên sự thanh lịch cổ điển, được định hình qua những kiểu dáng chuẩn mực như dáng đuôi cá (*Mermaid*), dáng chữ A (*A-line*) hoặc eo cao (*Empire waist*) [9].

Mở rộng từ góc độ lịch sử và văn hóa, tác giả Nhi Ong trong bài viết “Những chiếc đầm dạ hội làm nên lịch sử trong thời trang” khẳng định trang phục dạ hội không đơn thuần là vật dụng che chắn cơ thể, mà là sự hiện thực hóa những giấc mơ xa hoa và biểu tượng của lối sống thượng lưu. Có nguồn gốc từ các buổi dạ tiệc hoàng gia châu Âu, loại trang phục này đã phát triển thành một phương tiện biểu đạt quyền lực và phong thái cá nhân, đặc biệt là trong các sự kiện mang tính lễ nghi cấp cao [8].

Như vậy, tổng hòa từ các góc độ tiếp cận, có thể định nghĩa trang phục dạ hội là một sản phẩm nghệ thuật hội tụ giữa chất liệu cao cấp, kiểu dáng chuẩn mực và giá trị biểu tượng văn hóa sâu sắc, đáp ứng các tiêu chuẩn khắt khe của không gian tiệc tối trang trọng.

Khái niệm về nghệ thuật trang trí

Xuyên suốt dòng chảy của lịch sử nhân loại, nghệ thuật trang trí (*Decorative Arts*) được các nhà khảo cổ và sử học nghệ thuật xác nhận là một trong những hình thái biểu đạt thị giác sơ khai nhất, xuất hiện đồng thời với quá trình hình thành tư duy con người. Chính sự phát triển lâu đời của nghệ thuật trang trí đã dẫn đến nhiều cuộc thảo luận và định nghĩa đa dạng về thuật ngữ này.

Theo Từ điển Bách khoa Việt Nam, nghệ thuật trang trí là hoạt động mỹ thuật nhằm xác lập các giá trị thẩm mỹ song hành cùng công năng sử dụng của sản phẩm. Đặc trưng cốt lõi của loại hình này là việc vận dụng các yếu tố thị giác để làm đẹp vật thể, thông qua sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa ngôn ngữ của nghệ thuật thị giác với chất liệu và công nghệ, từ đó tạo nên những sản phẩm đáp ứng trọn vẹn nhu cầu vật chất lẫn tinh thần của con người [2, tr.104].

Từ điển Thuật ngữ mỹ thuật phổ thông cũng khẳng định: Trang trí nằm trong nghệ thuật ứng dụng. Đời sống con người bao gồm nhiều lĩnh vực: ăn mặc, ở, lao động, học tập, nghỉ ngơi, giải trí... nên nghệ thuật trang trí có nhiều ngành khác nhau để đáp ứng các nhu cầu ấy [1, tr.134].

Trong khi đó, Từ điển Bách khoa toàn thư Britannica lại nhấn mạnh mối liên hệ mật thiết giữa nghệ thuật trang trí với thiết kế công nghiệp và trang trí vật dụng. Các sản phẩm phổ biến như đồ gốm, thủy tinh, trang sức, đồ kim loại, nội thất và dệt may được xem là những đối tượng biểu đạt tiêu biểu nhất của lĩnh vực này.

Từ rất nhiều định nghĩa đa dạng về nghệ thuật trang trí, có thể định nghĩa một cách tổng quan như sau: Nghệ thuật trang trí là một loại hình của ngành mỹ thuật ứng dụng, ra đời từ bản năng hướng tới cái đẹp, đề cao tính thẩm mỹ của con người. Loại hình nghệ

thuật này được thể hiện thông qua việc sắp đặt có quy luật và trật tự các hình tượng, hoa văn, họa tiết và màu sắc trong mối tương quan chặt chẽ với bề mặt chất liệu. Qua mỗi giai đoạn lịch sử, nghệ thuật trang trí không chỉ dừng lại ở yếu tố thị giác mà còn là tấm gương phản chiếu thị hiếu thẩm mỹ, bản sắc văn hóa và đời sống tinh thần của nhân loại.

2.2. Một số phương pháp trang trí phổ biến trong thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay

Trong hệ thống phân loại trang phục cao cấp, trang phục dạ hội không chỉ đơn thuần là biểu tượng của sự xa hoa mà còn là đỉnh cao của giá trị nghệ thuật. Để tạo nên diện mạo lộng lẫy đó, nghệ thuật trang trí đóng vai trò cốt lõi, biến những mảnh vải phẳng lặng trở thành những tác phẩm đầy tính thẩm mỹ. Tuy nhiên, việc thực hiện những kỹ thuật này không chỉ dừng lại ở trang trí bề mặt, mà thực chất là một quá trình nghiên cứu khoa học nghiêm túc về cấu trúc vật liệu, cơ chế khúc xạ ánh sáng và các quy luật về nhân trắc học.

Hiện nay, ngành Thiết kế thời trang Việt Nam có rất nhiều nhà thiết kế tài năng, đã tạo dựng được phong cách riêng biệt cho thương hiệu của mình như: Nguyễn Công Trí, Lê Thanh Hoà, Chung Thanh Phong, Đỗ Mạnh Cường, Đỗ Long, Hoàng Minh Hà, Phan Huy... Đây chính là lực lượng thiết kế chuyên nghiệp với tư duy thiết kế đột phá, góp phần thúc đẩy ngành thời trang Việt Nam phát triển. Đội ngũ này cũng chính là những người bắt nhịp rất nhanh với các xu hướng mới nhất của thời trang quốc tế và tiên phong trong việc vận dụng các phương pháp trang trí độc đáo vào quá trình thiết kế trang phục dạ hội, từ đó nâng cao hiệu quả thẩm mỹ cho mỗi Bộ sưu tập của mình.

Dưới đây là một số hình thức trang trí phổ biến và hiệu quả được các nhà thiết kế sử dụng trong thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay:

Nghệ thuật đính kết cao cấp (Couture Embellishment)

Nghệ thuật đính kết cao cấp là kỹ thuật trang trí thủ công sử dụng các vật liệu rời như: hạt cườm, đá quý, kim sa, pha lê hoặc hoa vải để gắn lên bề mặt chất liệu nhằm tạo hiệu ứng lộng lẫy, tăng chiều sâu cấu trúc và giá trị thẩm mỹ cho trang phục. Trong thiết kế trang phục dạ hội, đây được coi là một trong những loại hình trang trí tiêu biểu giúp trang phục bắt sáng tối đa và tôn vinh vóc dáng người mặc dưới ánh đèn.

Nghệ thuật đính kết là thuật ngữ bao quát nhất, chỉ tất cả các hình thức trang trí trên bề mặt chất liệu để tăng giá trị thẩm mỹ. Tuy nhiên, tùy vào kỹ thuật cụ thể, người ta thường sử dụng các thuật ngữ chuyên sâu hơn sau đây:

- *Beading*: là kỹ thuật đính các hạt (hạt cườm, đá quý, pha lê...) lên bề mặt chất liệu hoặc kết nối chúng lại với nhau để tạo ra trang sức, phụ kiện hoặc họa tiết trang trí.
- *Sequining*: là kỹ thuật đính các miếng vật liệu nhỏ, mỏng, có độ phản chiếu cao (thường là nhựa tổng hợp hoặc kim loại) lên bề mặt chất liệu để tạo hiệu ứng lấp lánh và thay đổi cấu trúc thị giác của vật liệu nền.

Kỹ thuật beading (đính kết hạt) và sequining (đính kim sa) trong thiết kế trang phục dạ hội cao cấp (Haute Couture) là một tiến trình thủ công tinh xảo, đóng vai trò cốt lõi trong việc kiến tạo giá trị thẩm mỹ và cấu trúc bề mặt vật liệu. Trên thế giới, các nhà thiết kế tiêu biểu như Elie Saab và Zuhair Murad đã nâng tầm kỹ thuật này thành một ngôn ngữ nghệ thuật đặc thù. Trong khi Elie Saab tập trung vào việc sử dụng các loại hạt cườm siêu nhỏ (seed beads) và pha lê Swarovski để tạo ra hiệu ứng chuyển màu mềm mại, mô phỏng vẻ đẹp tự nhiên của hoa cỏ, thì Zuhair Murad lại ưu tiên các cấu trúc hình học phức tạp và mô típ kiến trúc, ứng dụng kỹ thuật đính kết trên nền vải lưới xuyên thấu để tạo hiệu ứng thị giác tương tác trực tiếp với cơ thể người mặc.

Tại Việt Nam, Nguyễn Công Trí là một trong những nhà thiết kế thành công trong việc ứng dụng beading như một phương thức xử lý bề mặt chất liệu, kết hợp các loại đá quý và hạt cườm trên nền lụa Lãnh Mỹ A để tạo ra những cấu trúc thị giác mang tính biểu tượng. Điểm đặc trưng trong phong cách của Nguyễn Công Trí là việc sử dụng kỹ thuật đính kết để kiến tạo nên những bề mặt chất liệu hoàn toàn mới thay vì chỉ đính lên vải có sẵn. Bằng cách điều phối các loại hạt cườm, ngọc trai và pha lê một cách có hệ thống để mô phỏng những hình ảnh quen thuộc, Công Trí đã thuyết phục được các ngôi sao nổi tiếng thế giới như Beyoncé hay Rihanna lựa chọn thiết kế của mình cho các sự kiện tầm cỡ.

Nhà thiết kế Lê Thanh Hòa lại tập trung vào sự kết hợp giữa kỹ thuật thêu đính và nghệ thuật đắp ren (appliqué) để tạo nên vẻ đẹp nữ tính, lãng mạn. Các thiết kế của Lê Thanh Hòa thường khai thác tối đa hiệu ứng của hoa vải 3D và pha lê nhuyền, giúp tạo nên cấu trúc trang phục mềm mại nhưng vẫn đảm bảo sự bắt sáng lộng lẫy, từ đó trở thành lựa chọn ưu tiên của các hoa hậu trong các cuộc thi nhan sắc lớn.

Trong bộ sưu tập “Giai Nhân” (ra mắt tháng 5/2024), nhà thiết kế Đỗ Long lại đi sâu vào nghệ thuật đính kết đồ họa trên nền vải xuyên thấu. Bằng cách sử dụng các dải cườm ống chạy dọc theo tỉ lệ nhân trắc học, Đỗ Long đã thành công trong việc tạo ra những ảo ảnh thị giác giúp tôn vinh đường cong và kéo dài vóc dáng người mặc một cách tự nhiên.

Bên cạnh những nhà thiết kế đã thành danh, sự xuất hiện của các nhà thiết kế trẻ như Phan Huy đã mang đến một cách thể hiện mới cho nghệ thuật đính kết trên trang phục dạ hội tại Việt Nam. Thay vì chỉ chú trọng vào hiệu ứng bắt sáng mạnh mẽ, Phan Huy lại sử dụng đính kết như một phương thức “hội họa trên vải”, nơi các hạt cườm và đá quý được sắp xếp tinh vi để tái hiện lại những ký ức văn hóa và vẻ đẹp thiên nhiên hữu cơ. Sự kết hợp giữa kỹ thuật tạo hình 3D trên nền vải organza mỏng nhẹ và các chi tiết đính kết siêu nhỏ đã giúp Phan Huy định hình một phong cách dạ hội đầy chất thơ, minh chứng cho sự tiếp nối và sáng tạo không ngừng của thế hệ kế cận trong việc giữ gìn và phát huy tinh hoa kỹ thuật đính kết thủ công (Hình 1).

Hình 1. Mẫu thiết kế trong Đồ án tốt nghiệp năm 2022 của NTK Phan Huy

Nguồn: TLTK 10

Thông qua cách tiếp cận đa dạng từ kiến trúc, hội họa đến nhân trắc học, các nhà thiết kế tiêu biểu của Việt Nam đã biến nghệ thuật đính kết trở thành một biểu tượng của sự tinh xảo và đẳng cấp. Chính sự giao thoa giữa tư duy đổi mới của nhà thiết kế và đôi bàn tay khéo léo của đội ngũ nghệ nhân đã giúp trang phục dạ hội Việt Nam thoát ly khỏi những khuôn mẫu thông thường, trở thành những tác phẩm nghệ thuật có giá trị.

Nghệ thuật thêu thủ công

Nghệ thuật thêu (Embroidery) là hình thức trang trí bề mặt vải bằng cách sử dụng kim và các loại sợi (chỉ, tơ, len) để tạo ra các họa tiết, hình ảnh hoặc hoa văn nổi.

Trong thời trang dạ hội cao cấp, thêu không chỉ đơn thuần là kỹ thuật trang trí mà còn là một phương thức điêu khắc trên vải, giúp tăng độ bền kết cấu, tạo hiệu ứng thị giác đa chiều và thể hiện giá trị thủ công độc bản của trang phục. Về mặt kỹ thuật, thêu là quá trình sử dụng kim và sợi (chỉ tơ tằm, chỉ kim loại, sợi len hoặc sợi tổng hợp) để tạo ra các họa tiết nổi trên nền vải. Tuy nhiên, trong thiết kế trang phục dạ hội, nghệ thuật thêu được nâng tầm qua việc kết hợp đa dạng vật liệu và kỹ thuật phức tạp.

Một trong những đặc điểm quan trọng nhất của thêu trên trang phục dạ hội là khả năng tạo khối 3D (Textural Depth). Khác với kỹ thuật in ấn (printing) chỉ tạo ra hình ảnh phẳng, thêu tạo ra sự lồi lõm vật lý trên bề mặt vải. Sự thay đổi về độ cao của các mũi kim phối hợp cùng các loại chỉ có độ bóng khác nhau tạo ra hiện tượng tán xạ ánh sáng. Điều này cực kỳ quan trọng đối với trang phục dạ hội, nơi ánh sáng nhân tạo chiếu từ

nhiều phía; các đường thêu sẽ bắt sáng và tạo ra những khoảng tối cục bộ, làm cho trang phục trông sống động và có chiều sâu hơn.

Nghệ thuật thêu trên trang phục dạ hội được phân chia thành nhiều trường phái, mỗi trường phái mang lại một hiệu ứng cảm xúc và giá trị lịch sử riêng biệt:

- *Thêu chỉ tơ tằm (Silk Thread Embroidery)*: Đây là kỹ thuật kinh điển nhất, sử dụng những sợi tơ tằm siêu nhỏ để tạo ra các họa tiết mịn màng như tranh vẽ. Trong trang phục dạ hội, kỹ thuật này thường được dùng để tạo ra các hiệu ứng chuyển màu cực kỳ tinh tế, khiến các bông hoa hay họa tiết trên váy trông như thật.

- *Thêu chỉ kim loại (Goldwork/Silverwork)*: Sử dụng các sợi chỉ bọc vàng hoặc bạc, kỹ thuật này mang lại vẻ đẹp quyền quý, uy nghiêm, tạo điểm nhấn mạnh mẽ và sự kiên cố cho trang phục.

- *Thêu đính kết (Beadwork Embroidery)*: Đây là sự kết hợp giữa thêu chỉ và nghệ thuật đính hạt. Các nghệ nhân không chỉ dùng chỉ để tạo hình mà còn luồn các hạt pha lê, đá quý, kim sa vào sợi chỉ để tạo ra sự lấp lánh tối đa cho trang phục dạ hội.

- *Thêu Tambour (Lunéville)*: Kỹ thuật thêu bằng kim móc trên khung căng, cho phép thực hiện các đường thêu móc xích (chain stitch) cực nhanh và chính xác. Kỹ thuật này là nền tảng để tạo ra những mảng họa tiết dày đặc và tinh xảo trên nền vải mỏng mà không làm rách vải.

Trên thế giới, các nhà mốt danh tiếng như Christian Dior đã thiết lập một quy chuẩn về sự lãng mạn thông qua kỹ thuật thêu ruy băng (ribbon embroidery) và chỉ tơ tằm siêu mảnh, tạo ra các cấu trúc hoa 3D có độ mềm mại hóa học tương thích với chuyển động của cơ thể. Đối lập với sự nhẹ nhàng đó, Alexander McQueen dưới sự dẫn dắt của Sarah Burton lại khai thác kỹ thuật thêu chỉ kim loại (goldwork) và các mô típ mang tính kịch nghệ, biến trang phục thành những cấu trúc điêu khắc bền vững với độ phức tạp cao về mặt hình thái học.

Sự tinh xảo trong kỹ thuật thêu còn được thể hiện rõ nét qua các tác phẩm của Valentino, nơi phương pháp thêu thấu quang trên nền vải tulle siêu mỏng tạo ra sự giao thoa giữa nghệ thuật và công nghệ xử lý vật liệu hiện đại. Đồng thời, Oscar de la Renta lại minh chứng cho khả năng điều phối sắc độ thông qua kỹ thuật thêu chỉ màu (threadwork) mật độ cao, khai thác tối đa sự tương tác giữa ánh sáng và cấu trúc sợi để tạo nên những họa tiết thiên nhiên sống động.

Tại Việt Nam, kỹ thuật thêu tay đã được một số nhà thiết kế chuyển hóa từ một di sản thủ công thuần túy thành một công cụ kỹ thuật chuyên sâu để định hình bản sắc thương hiệu. Các nhà thiết kế tiêu biểu như Thủy Nguyễn đã ứng dụng thành công kỹ thuật thêu phồng (padded embroidery) trên các chất liệu truyền thống như gấm và lụa, tạo nên những cấu trúc họa tiết mang tính biểu tượng dân gian với độ nổi bề mặt rõ rệt (Hình 2).

Hình 2. Kỹ thuật thêu đính thủ công được Thủy Nguyễn sử dụng trong BST “Tơ Hồng”

Nguồn: TLTK 11

Xét về hiệu ứng thẩm mỹ thị giác, nghệ thuật thêu trên trang phục dạ hội của nhà thiết kế Nguyễn Công Trí còn tận dụng tối đa cơ chế khúc xạ ánh sáng. Hoa văn được tạo hình từ kỹ thuật thêu không chỉ dừng lại ở vai trò trang trí mà còn hoa văn biến trang phục thành một thực thể bắt sáng, tạo hiệu ứng ảo ảnh về sự chuyển động và chiều sâu không gian. Đặc biệt, trong BST “Em Hoa”, nghệ thuật thêu nổi 3D mô phỏng những đóa hoa khổng lồ đã tạo nên một giá trị biểu cảm đậm chất tự sự, kết nối giữa hình ảnh bình dị của đời sống Việt Nam với ngôn ngữ thời trang cao cấp quốc tế.

Nhìn chung, giá trị của nghệ thuật thêu được áp dụng trên trang phục dạ hội của một số nhà thiết kế đã được phân tích trong bài nghiên cứu đạt được sự thành công nằm ở việc kiểm soát được sự tương phản quang học và khả năng biến đổi đặc tính vật lý của vải thông qua mật độ mũi khâu. Việc kết hợp các loại sợi tự nhiên với các kỹ thuật đan xô hay sa bồi cho phép họ tạo ra những hiệu ứng chuyển sắc tinh vi, xác lập một lợi thế cạnh tranh độc đáo dựa trên tinh hoa của kỹ thuật truyền thống và tư duy thẩm mỹ đương đại.

Nghệ thuật tạo họa tiết bằng tia laser

Bên cạnh việc vận dụng các phương pháp truyền thống vào nghệ thuật trang trí trên trang phục dạ hội, hiện nay một số nhà thiết kế Việt Nam còn sử dụng phương pháp tạo họa tiết bằng tia laser để nâng cao hiệu quả thẩm mỹ cho sản phẩm. Kỹ thuật cắt laser là kỹ thuật sử dụng một chùm tia sáng có bước sóng xác định đối với mỗi loại hoạt chất phát tia và có tính định hướng cao. Người ta có thể dùng hệ thống quang học để điều khiển

hướng đi của laser nhằm tập trung năng lượng tại một vùng diện tích nhỏ. Trong sản xuất công nghiệp, tia laser thường được dùng để cắt các loại vật liệu. Nó hoạt động bởi nguồn năng lượng cao, tác động vào bề mặt của vật liệu qua sự điều khiển của máy tính để thực hiện quá trình cắt. Vật liệu sau đó hoặc sẽ chảy, cháy, bốc hơi hoặc bị thổi tung bởi luồng khí và để lại bờ mép tại vị trí cắt một bề mặt mới.

Trong thiết kế thời trang hiện đại, tia laser tham gia vào quá trình xử lý bề mặt của chất liệu nhằm tạo nên những họa tiết tinh xảo, tỉ mỉ. Phương pháp này cho phép tạo ra những đường nét, hoa văn sắc nét và phức tạp trên nhiều chất liệu, đạt hiệu quả thẩm mỹ cao cho từng sản phẩm. Họa tiết được xử lý trên bề mặt chất liệu một cách chính xác, liên mạch bởi công nghệ hiện đại. Tia laser có thể cắt được những chi tiết có mạch cắt cực nhỏ đến 2% của mm. Những chi tiết phức tạp có thể được cắt và khắc trên phạm vi lớn của vải, kể cả chất liệu cao su tổng hợp, cao su tự nhiên, đồ da, chất liệu cotton, chất liệu silk, polyester và các sản phẩm dệt công nghiệp khác. Các bước sóng laser sẽ tạo ra các chi tiết, đường nét, hình khối, họa tiết có tính đối xứng, liên hoàn trên bề mặt chất liệu, tạo nên những hiệu ứng thị giác vô cùng thú vị. Chính vì vậy, phương pháp này đang được nhiều nhà thiết kế thời trang trên thế giới ưa chuộng và khai thác tối đa trong những năm gần đây (Hình 3)

Hình 3. Mẫu thiết kế sử dụng kỹ thuật cắt laser của Valentino

Nguồn: TLTK 12

Công nghệ cắt laser cũng được các nhà thiết kế Việt Nam ứng dụng như một giải pháp kỹ thuật tiên tiến để thay đổi cấu trúc bề mặt vật liệu và tạo lập các họa tiết có độ phức tạp cao. Các nhà thiết kế tiêu biểu như Công Trí đã tiên phong sử dụng tia laser cường độ cao để tạo ra các cấu trúc hình học trên các chất liệu cứng như da hoặc lụa dày, từ đó thiết lập một hệ khung xương kỹ thuật trước khi kết hợp với các công đoạn đính kết thủ công. Trong Bộ sưu tập “Cuộc dạo chơi của những vì sao” ra mắt vào tháng 2 năm 2019 tại Tuần lễ thời trang New York Thu – Đông, thay vì đính kết trên bề mặt phẳng thông thường, Công Trí đã sử dụng hàng ngàn viên đá Swarovski và hạt kim sa pha lê trên nền vải tulle xuyên thấu, tạo ra một lớp “da thứ hai” cho người mặc. Điểm đột phá còn nằm ở việc kết hợp công nghệ cắt laser sắc sảo trên các chất liệu khó xử lý như lụa dày và organza, cho phép tạo ra các cạnh vải sạch, hỗ trợ các chi tiết cắt xẻ phức tạp với độ chính xác tuyệt đối mà kỹ thuật cắt tay thủ công khó lòng đạt được.

Nhà thiết kế Lê Thanh Hòa cũng vận dụng công nghệ cắt laser để hiện thực hóa các ý tưởng về mặt thị giác 3D. Bằng cách cắt hàng ngàn chi tiết đơn lẻ với độ chính xác tuyệt đối từ phần mềm CAD, Lê Thanh Hòa có thể tạo ra các lớp biểu mô vải không bị tura mép nhờ khả năng niêm phong nhiệt của chùm tia laser. Trong Bộ sưu tập “Sa Vũ” (2022), hàng nghìn viên đá pha lê, cườm ống và vỏ ốc được đính kết tỉ mỉ để mô phỏng bề mặt cát chảy hay cấu trúc của hoa xương rồng. Bên cạnh đó, nhà thiết kế đã ứng dụng công nghệ cắt laser để tạo hình hàng trăm bông hoa trà từ vải organza, sau đó đính kết thủ công lên thân váy. Vì vậy, bộ sưu tập “Sa Vũ” là minh chứng cho sự giao thoa nhuần nhuyễn giữa độ chính xác của máy móc và sự tinh xảo của đôi bàn tay nghệ nhân.

Thông qua việc nghiên cứu một số bộ sưu tập tiêu biểu, có thể nhận thấy việc ứng dụng laser trong thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay không chỉ dừng lại ở mục đích trang trí mà còn là một quá trình can thiệp sâu vào đặc tính cơ học của vải. Khả năng xử lý các chi tiết ở cấp độ vi mô giúp các nhà thiết kế tự do hóa hình thái thiết kế, biến những bản vẽ kỹ thuật phức tạp thành các cấu trúc trang phục có tính ổn định cao, đồng thời tạo ra sự tương phản sắc nét giữa các mảng đặc và rỗng, điều này là một thách thức đối với các kỹ thuật trang trí truyền thống.

Trong quy trình thiết kế trang phục dạ hội hiện nay sự cộng hưởng giữa công nghệ cắt laser và các kỹ thuật trang trí thủ công (beading, embroidery) thiết lập một hệ thống biểu đạt đa tầng về mặt chất liệu. Công nghệ laser đóng vai trò định hình các thông số hình học và cấu trúc vi mô bề mặt, tạo ra các đường biên sắc nét và các khoảng rỗng kỹ thuật với độ chính xác cao. Ngay sau đó, các kỹ thuật thủ công truyền thống sẽ can thiệp để làm giàu đặc tính thị giác. Trong đó, thêu tay đóng vai trò kết nối các mảng cắt và làm mềm hóa các cạnh nhiệt, còn đính kết thực hiện chức năng điều tiết phản xạ ánh sáng và tạo độ sâu không gian.

Sự kết hợp này không chỉ tối ưu hóa trọng lượng trang phục bằng cách thay thế các mảng vải đặc bằng cấu trúc lưới laser, mà còn tạo ra một “bề mặt sinh học” phức tạp, nơi

tính chính xác của máy móc và sự biến hóa của bàn tay nghệ nhân bổ trợ lẫn nhau để đạt được giá trị thẩm mỹ hoàn hảo và độ bền cấu trúc vật liệu vượt trội.

3. KẾT LUẬN

Thông qua việc khảo sát thực trạng và phân tích các trường hợp điển hình, nghiên cứu khẳng định nghệ thuật trang trí trong thiết kế trang phục dạ hội tại Việt Nam hiện nay không còn đơn thuần là yếu tố phụ trợ thẩm mỹ mà đã trở thành một phần hữu cơ không thể tách rời trong quy trình thiết kế. Kết quả nghiên cứu dựa trên ba trục tiêu chí (kỹ thuật, thẩm mỹ, cấu trúc) cho thấy sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa nghệ thuật trang trí truyền thống và nghệ thuật trang trí hiện đại chính là chìa khóa để nâng tầm giá trị biểu cảm cũng như định hình kiểu dáng cho trang phục dạ hội cao cấp. Điểm đóng góp mới của bài viết nằm ở việc bước đầu xây dựng được khung phân tích hệ thống về nghệ thuật trang trí thông qua ba kỹ thuật tiêu biểu, thay thế cho những mô tả mang tính cảm tính thường thấy trong các nghiên cứu trước đây. Mặc dù vậy, nghiên cứu vẫn tồn tại giới hạn khi mới chỉ tập trung phân tích, mô tả các kỹ thuật trang trí dưới góc độ hình thái học. Chính vì thế, hướng phát triển tiếp theo của đề tài sẽ tập trung sâu hơn vào việc xây dựng khung lý thuyết về sự chuyển đổi di sản văn hóa thông qua nghệ thuật trang trí trên trang phục. Việc nghiên cứu cách thức các biểu tượng truyền thống được tái cấu trúc trên trang phục dạ hội hiện đại sẽ góp phần khẳng định giá trị bản sắc của thời trang Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hóa, đồng thời đề xuất các giải pháp bảo tồn làng nghề thủ công dưới góc độ mỹ thuật ứng dụng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đặng Thị Bích Ngân, Trần Việt Sơn, Nguyễn Thế Hùng, Nguyễn Trọng Cát (2002), *Thuật ngữ Mỹ thuật phổ thông*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
2. Hội đồng quốc gia chỉ đạo biên soạn từ điển BKVN (2002), *Từ điển Bách khoa toàn thư Việt Nam*, NXB Từ điển Bách Khoa, Hà Nội.
3. Lê Khánh Trang, Trần Thị Ngát (2024), *Tính thẩm mỹ của hiệu ứng bề mặt vải trong thiết kế thời trang*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế ASIA MEETS 2024, Trường Đại học Xây dựng Hà Nội, tr.311-325.
4. Colette Wolff (1996), *The Art of Manipulating Fabric, Krause Craft, Wisconsin, USA*.
5. Jessica Jane Pile (2018), *Fashion Embroidery: Embroidery Techniques and Inspiration for Haute-Couture Clothing*, Batsford, UK.
6. Bách khoa toàn thư mở (2026), *Evening Gown*, Truy cập: Thứ Sáu, 17:42', 20/02/2026, Link: https://en.wikipedia.org/wiki/Evening_gown.
7. Britannica (2026), *Evening Gown*, Truy cập: Thứ Sáu, 17:55', 20/02/2026, Link: <https://www.britannica.com/chatbot>.
8. Harper's Bazaar Việt Nam (2014), *Những chiếc đầm dạ hội làm nên lịch sử trong thời trang*, Truy cập: Thứ Sáu, 18:55', 20/02/2026, Link:

- <https://bazaarvietnam.vn/dam-da-hoi-va-phep-mau-lam-nen-nhung-khoanh-khac-lich-su-trong-thoi-trang/>.
9. Madison Scote (2025), *Prom gown vs evening dress: What are the differences and which suits your needs?*, Truy cập: Thứ Sáu, 18:55', 20/02/2026, Link: https://insights.made-in-china.com/Prom-Gown-Vs-Evening-Dress-What-Are-the-Differences-and-Which-Suits-Your-Needs_NTLGrInDmJlg.html.
  10. Hình, *Tân thủ khoa điển trai gây sốt với thiết kế lấy cảm hứng từ cánh đồng quê ngoại*, Truy cập: Chủ Nhật, 8:55', 22/02/2026, Link: <https://vtcnews.vn/tan-thu-khoa-dien-trai-gay-sot-voi-thiet-ke-lay-cam-hung-tu-canh-dong-que-ngoai-ar748116.html>.
  11. Hình, *Thủy Nguyễn mang cảm hứng chiếc khăn piêu vào bộ sưu tập Tơ hồng*, Truy cập: Chủ Nhật, 9:25', 22/02/2026, Link: <https://bazaarvietnam.vn/thuy-nguyen-mang-cam-hung-chiec-khan-pieu-va-bo-suu-tap-to-hong/>.
  12. Hình, *Sao sành điệu với váy cut laser tinh xảo*, Truy cập: Thứ Sáu, 12:00', 23/02/2026,
Link: <http://hcm.24h.com.vn/thoi-trang/sao-sanh-dieu-voi-vay-cut-laser-tinh-xao-c78a464919.html>.

THE ART OF DECORATION IN CONTEMPORARY VIETNAMESE EVENING GOWNS DESIGN

Pham Ngoc Thu

Abstract: *Originating from the innate human instinct for beauty, decorative art serves not only as a visual element but also as a lens reflecting the cultural identity and rich spiritual life of humanity. Particularly in the realm of evening gown design, decorative art stands as a pivotal factor that breathes life and aesthetic value into each garment. Consequently, this research focuses on analyzing the roles and influence of decorative arts within contemporary Vietnamese evening wear, while systematizing three prominent decorative methods to evaluate their impact on the design process. Through the analysis of select collections from renowned designers, the study illuminates the intersection between decorative arts and modern design thinking. Furthermore, this work contributes to opening new pathways for the younger generation of designers in preserving and developing traditional decorative arts through a contemporary design language.*

Keywords: *decorative art, evening gown*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 08-2-2026; ngày phản biện đánh giá: 04-3-2026; ngày chấp nhận đăng: 25-3-2026)